

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Aktualitātes 2
- VSAA informācija par darbnespējas lapām . 4
- Darbinieka mācību izdevumi – ko nosaka darba likums? 4
- Slimības naudas aprēķināšana. 5
- Kartupeļu audzēšanas riski šogad. 6
- Jēri jābaro ar garšīgu, svaigu un kvalitatīvu barību 8
- Eiropā prognozē mazāku ražu kā pērn 12
- Latvijas piensaimnieki prasa palīdzību Eiropas Komisijai 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada septembrī 14
- Darbs sāks ar domu par pelnošu biznesu. . . 15

AKTUALITĀTES

JĒRI JĀBARO AR GARŠĪGU, SVAIGU UN KVALITATĪVU BARĪBU

▶ 8.-11. lpp.

GRAUDAUGU PLATĪBU PALIELINĀJUMS VEICINA REKORDRAŽAS

Pēc ražas prognozēšanas pasākumiem jūlija beigās LLKC Augkopības nodaļas vadītājs Oskars Balodis secina: „Kā jau ierasts, lielākās ražas plānots iegūt Zemgalē, kur ziemāji padevušies vislabāk. Kopumā ir visi priekšnoteikumi, lai cerētu uz rekordražām no katra hektāra, kā arī uz rekordlielu graudaugu kopražu, ko nodrošina graudaugu platību palielināšanās.”

Joprojām valstī kopumā vidējās ražas 2015. gadā tiek prognozētas labā līmenī:

ziemas kvieši – 4,3 t/ha, kas iesēti aptuveni 290 tūkstošos hektāru, rudzi – 3,3 t/ha, tritikāle – 3,0 t/ha un ziemas rapsis – 3,1 t/ha.

„Atšķirībā no aizvadītā gada šogad ziemāju raža solās būt rekordaugsta – vidēji par 25% no hektāra vairāk nekā pērn,” norāda Oskars Balodis.

Pirmos jūlija divdesmitajos datos sāka kult ziemas miežus (1100 ha), un saimnieki ražu jau novērtējuši kā ļoti labu. Nākamie kultūraugi, kas gaida novākšanu, ir agrākās ziemas kviešu šķirnes, piemēram, ‘Fredis’ un ziemas rapsis. Ziemas

rapšu lauki, kuri apstrādāti ar desikantiem, sākti kult, un pirmie ražas rezultāti ir iepriecinoši. Salīdzinot ar citām sezonām, kad ziemas rapsi vāca jūlija beigās, ziemāju novākšana masveidā sāksies vēlāk, nekā ierasts. Šogad – vairāk Zemgalē, ziemas kviešos novērota veldre. Lielākoties cietusi Latvijā veidotā šķirne ‘Edvīns’. Tomēr, ja novākšanas laikā laika apstākļi būs sausi, tos izdosies novākt veiksmīgi un ar pietiekami labu kvalitāti. ■

Sagatavoja Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

AKTUALITĀTES

TEHNIKAS PAKALPOJUMU IZMAKSU APRĒKINS PIEEJAMS LLKC MĀJASLAPĀ

Lauksaimnieciskā ražošana nav iedomājama bez tehnikas izmantošanas, un nav nekāds noslēpums, ka tehnikas izmaksas ir būtiska produkcijas pašizmaksas sastāvdaļa. Tagad tehnikas izmaksu aprēķinu iespējams veikt speciāli izstrādātā interneta rīkā LLKC mājaslapā.

Kāds izmanto savu tehniku, cits sauc palīgā kaimiņu, bet vēl kāds pērk pakalpojumus, vienojoties par cenām ar pakalpojuma sniedzēju. Tomēr bieži vien nākas secināt, ka cilvēkiem nav īstas pārlicētibas par to, cik tad tehnika īsti izmaksā. Ir skaidrs, ka jāmaksā par degvielu un traktoristu, – to vēl iespējams vienkārši izmērīt. Iespējams izmantot arī tīmeklī pieejamo informāciju par tāda vai cita pakalpojuma vidējo cenu Latvijā – „Tehnisko pakalpojumu cenas 2014”. Tomēr katra tehnikas vienība un katri apstākļi ir unikāli, tāpēc vidējās cenas piemērošana noteikti nav optimālākais cenas noteikšanas instruments, īpaši savas saražotās produkcijas pašizmaksas aprēķināšanai.

Lai saprastu aprēķinu precizitātes nozīmību, būtu vispirms jāsaprot cenas veidošanās princips un atbilstoši iz-

Foto: Jānis Kažotnieks

maksu posteņi. Tātad – tehnikas izmaksas sastāv no sekojošām sastāvdaļām: amortizācijas atskaitījumi; izmaksas tehniskajām apkopēm un remontiem; bankas kredītprocentu izmaksas; apdrošināšanas izmaksas; glabāšanas izmaksas; degvielas izmaksas; darbaspēka izmaksas; nodokļi un nodevas, kā arī izmaksas tehniskās apskates iziešanai. Katram no šiem posteņiem ir savas aprēķinu formulas. Jāvērtē arī dažādi nosacījumi, kas raksturīgi vienīgi jūsu apstākļiem. Visas šīs lietas apkopotas mūsu piedāvātajā interneta rīkā.

Viss, kas jums jāizdara, ir jāierakstīta tukšajos lauciņos konkrētajai situācijai atbilstošās vērtības, un programma pati tiks galā ar aprēķinu veikšanu.

Rezultātā iegūsiet savas tehnikas vienības izmaksas – kā tehnikas stundas izmaksas un izmaksas, kas rodas, apstrādājot vienu hektāru. Piedāvājam iespējas veikt aprēķinus atsevišķi pašgājējmašīnai un kopā traktoram ar lauksaimniecības mašīnu.

Ceram, ka tas būs noderīgi, un vēlam veiksmes rīka izmantošanā LLKC mājaslapas sadaļā „Noderīgi”! Neskaidrību gadījumā droši zvaniet, rakstiet, brauciet ciemos.

Papildus piedāvājam veikt aprēķinus sarežģītākām un kompleksākām sistēmām. Iespējamās konsultācijas arī tehnikas parka plānošanas jautājumos. **■**

Jānis Kažotnieks,

LLKC Inženiertehniskās nodaļas vadītājs

MAZĀS LAUKU SAIMNIECĪBAS UZ 15 000 EIRO VIENREIZĒJO ATBALSTU VARĒS PIETEIKTIES NO 3. SEPTEMBRA

No šā gada 3. septembra tiks atvērta projekta pieņemšanas kārtā pasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, kura laikā mazās saimniecības, kuru gada apgrozījums svārstās 2000–15 000 eiro robežās, līdz 5. oktobrim varēs pieteikties uz 15 000 eiro vienreizēju atbalstu, aģentūru LETA informēja Lauku atbalsta dienesta pārstāve Kristīne Ilgaža.

Lai saņemtu atbalstu, pretendentiem sadarbībā ar lauksaimniecības nozarē strādājošu konsultāciju pakalpojuma sniedzēju jā sagatavo projekta iesniegums, kas ietver darbības plānu divus līdz četrus kalendāra gadus ilgam laika posmam. Konsultāciju pakalpojumu sniedzēju saraksts ir publiskots LAD mājaslapas sadaļā „Atbalsta veidi”.

Jāņem vērā arī tas, ka, lai saņemtu atbalstu, kopējā īpašumā esošās vai nomātās

apsaimniekotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība nevar pārsniegt 50 hektāru, kā arī jābūt iegūtai augstākajai vai vidējai profesionālajai lauksaimniecības izglītībai vai arī apgūtām lauksaimniecības pamatiznāšanām vismaz 160 stundu apjomā.

Pieejamais publiskais finansējums pirmajā kārtā ir kopumā 20 851 400 eiro darbības plāna īstenošanai, un mērķu sasniedzšanai nepieciešamos ieguldījumus veido vismaz 80% ilgtermiņa ieguldījumi, ko apliecina priekšapmaksas rēķini vai citi darījumus apliecinājoši dokumenti, kā arī vispārējās izmaksas, kas ir ne vairāk kā 20% no ilgtermiņa ieguldījumiem.

Atbalsta apmērs viena darbības plāna īstenošanai ir 15 000 eiro, kas tiek izmaksāts divās daļās atbilstoši darbības plānam: pirmais maksājums 80% apmērā no kopējā atbalsta, galīgais maksājums – 20% apmērā. Kā ziņots, lēmums par atbalstu tika pieņemts 9. jūnija valdības sēdē,

akceptējot noteikumu projektu „Valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtība”.

Kā norādīts Zemkopības ministrijas skaidrojumā, 56,5% jeb 46 000 Latvijas saimniecību ražo produkciju tikai pašpatēriņam, un lielākā daļa no šīm saimniecībām ir mazās saimniecības ar apgrozījumu līdz 4000 eiro. Produkciju tirgum ražo tikai 37 400 saimniecību, un arī no tām 9200 realizē tikai līdz 25% no saražotās produkcijas.

Ieviešot apakšpasākumu „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, mazajām lauku saimniecībām tiks dota iespēja veikt ilgtermiņa ieguldījumus – jaunā vai lietotā lauksaimniecības tehnikā, ilggadīgo stādījumu ierīkošanā, vaislas lauksaimniecības dzīvniekos, ražošanas ēku būvniecībā un citos, kas saistīti ar produktīvas ražošanas attīstību un daļības tirgū nodrošināšanu.

► 3. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 2. lpp.

Kopējais atbalsta pretendentu skaits visā 2014.–2020. gada programmēšanas periodā varētu aptvert 2370 personu. 2015. gadā tiks izsludināta viena pieteikšanās kārtā, bet visā plānošanas periodā paredzētas trīs kārtas.

Zemkopības ministrija sniedz papildu skaidrojumu par atbalsta pretendentu loku pasākuma „Lauku saimniecību un uzņēmējdarbības attīstība” apakšpasākumā „Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, atbalstot mazās saimniecības”.

Uz mazo saimniecību atbalstu var pretendēt tāda mazā saimniecība, kura:

- nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu un realizāciju un Valsts ieņēmumu dienestā atbilstoši MK noteikumu Nr. 292 9.5. punktā noteiktajam ir sniegusi gada pārskatu vai gada ienākumu deklarāciju par 2014. gadu, ja tas saskaņā ar normatīvajiem aktiem bija saistošs, pārsniedzot kopējā apgrozījuma sliekšni vismaz 3000 eiro apmērā;

- nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu un realizāciju, nodrošinot ražošanas resursu standarta izlaides vērtībā vismaz 2 000 eiro apmērā. Saimniecībai iepriekš var būt neregistrēta saimnieciskā darbība, ņemot vērā Likuma par iedzīvotāju ienākumu nodokli noteikto (11. panta 13. punkts).

Ievērojot Likuma par iedzīvotāju ienākuma nodokli 11. panta 13. punktā noteikto, ka piemājas saimniecība, kas gūst ienākumus no piemājas saimniecības līdz 3000 eiro var neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs. Maksātājs, kas gūst ienākumu no piemājas saimniecības vai personīgās palīgsaimniecības, vai no sēņošanas, ogošanas, savvaļas ārstniecības augu un ziedu vākšanas vai nemedijamās sugas indivīda – parka vīngliemezis (*Helix pomatia*) – ieguves, ja minētie ienākumi saskaņā ar šā likuma 9. panta pirmās daļas 1. punktu nepārsniedz 3000 eiro gadā, var neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējs. Lai noteiktu dienu, kad šajā pan-

ta daļā minētie taksācijas gada ienākumi sasniedz 3000 eiro, maksātājs rakstveidā veic ienākumu uzskaiti brīvi izraudzītā formā, summējot gūtos ienākumus.

Vienlaikus ministrija uzsver, ka būtiska uzmanība, vērtējot darījumdarbības plānā ietvertās darbības un saimniecības attīstības virzienu, jāpievērš tā kvalitātei un plānoto ieguldījumu atbilstībai sasniedzamajiem mērķiem vai darījumdarbības plānā paredzēto darbību dzīvotspējai, samērīgai un atbilstošai finanšu plūsmai. Kā arī darbībām, kad atbalsta pretendents pretēji atbalsta mērķiem ir mākslīgi radījis apstākļus, lai iegūtu atbalsta piešķiršanas nosacījumos paredzētās priekšrocības vai neievērotu atbalsta saņemšanas nosacījumus, īpaši pievēršot uzmanību saimniecību īpašumtiesības nemainās. Šādos gadījumos Lauku atbalsta dienests nepiešķir atbalsta pretendētājam atbalstu vai atgūst nepamatoti veiktos maksājumus saskaņā ar regulas Nr. 1306/2013 60. pantu. ■

Pēc LETA un ZM informācijas

LAD INFORMĀCIJA

KĀDAM JĀBŪT PIETIEKAMI NOGANĪTAM ZĀLĀJAM

Lauku atbalsta dienests jau atgādinājis, ka ir ļoti svarīgi ievērot, ka no 2015. gada spēkā ir prasība, kas nosaka, ka atbalstam pieteiktās zālāju platības ir ne tikai jānopļauj, bet arī jānovāc.

Ja zālāju platības tiek noganītas, tad gadījumos, ja zālājs noganīts nepietiekami, tas ir jāapļauj. Kādam tad jābūt pietiekami noganītam zālājam?

Nosacījuma neievērošanas gadījumā par attiecīgo platību Vienotais platību maksājums (VPM) netiks piešķirts un tiks piemērota pārdeklarācijas sankcija.

Tajos gadījumos, ja lauks tiek noganīts, LAD ņem vērā zālāju ekspertes Solvitas Rūsiņas ieteikumus. Ja nenoganītā zāle uz 15. augustu veido vairāk par 25% no platības, tiek uzskatīts, ka zālājs ir nepietiekami noganīts un tas ir jāapļauj. Ja nenoganītā zāle uz 15. augustu veido ne vairāk par 25% no platības, ganību klasificē kā pietiekami noganītu un apļaušana nav obligāta, jo atsevišķu augu un puduru esamība ganībās ir pieļaujama.

Laukmalas var apļaut, bet šajā gadījumā nav jānovāc. Arī papuvē var pļaut un smalcināt izaugušos augus, bet līdz 15. septembrim papuve jāapar, lai augu atliekas tiktu iestrādātas augsnē. ■

No www.lad.gov.lv

Nepietiekami noganītas ganības

Pietiekami noganītas ganības 24. jūlijā

Foto: LAD

Foto: LAD

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

VSAA INFORMĀCIJA PAR DARBESPĒJAS LAPĀM

Lai saņemtu pabalstu, darbnespējas lapās B, kas ir izsniegtas no 1. jūlija, vairs nav nepieciešams darba devēja apstiprinājums par darbinieka neierašanos darbā par laiku, kad viņam ir izsniegta darbnespējas lapa.

Taču Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra (VSAA) atgādina, ka slimības un maternitātes pabalsta piešķiršanas un izmaksas nosacījumi nav mainījušies. Tāpat kā līdz šim, nodarbinātajam nav tiesību vienlaikus saņemt slimības vai maternitātes pabalstu un darba ienākumus. Tāpēc pabalsta saņēmējam, pieprasot pabalstu, iesnieguma veidlapā ar savu parakstu ir jāapliecina, ka pabalsta saņemšanas periodā viņš nestrādāja un neguva ienākumus kā darba ņēmējs un/vai kā pašnodarbinātais.

Savukārt VSAA, izmantojot no Valsts ieņēmumu dienesta saņemto informāciju, pārbaudīs, vai pabalsta saņēmējam darba nespējas periodā nav reģistrēti darba ienākumi. Šādu kontroli VSAA veica arī pirms darba devēja apstiprinājuma atcelšanas. Ja VSAA konstatēs, ka pabalsta saņēmējs darbnespējas laikā ir guvis darba ienākumus, tad, tāpat kā līdz šim, darba devējam tiks pieprasīta informācija par darbiniekam aprēķinātajiem ienākumiem darba nespējas periodā.

VSAA atgādina, ka darbnespējas lapa joprojām ir dokuments, kas ataisno darbinieka neierašanos darbā. Darba devējam ir tiesības iekšējās kārtības noteikumos vai citā iekšējā normatīvajā aktā paredzēt kārtību, kādā darbiniekam jāiesniedz informācija par viņam izsniegtajām darbnespējas lapām, lai varētu veikt faktiski nostrādātā darba laika uzskaiti. (Informācija no <http://www.vsaa.lv/lv/aktualitates/jaunakas-zinas?id=565>)

DARBINIEKA MĀCĪBU IZDEVUMI

Darba likuma 96. pants nosaka, ka ar darbinieka profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistītos izdevumus sedz darba devējs.

Atsevišķos gadījumos dažādu apmācību izdevumi ir salīdzinoši lieli, un ar šī gada 1. janvāri stājās spēkā Darba likuma grozījumi, kas nosaka gadījumus, kad darba devējs ir tiesīgs no darbinieka pieprasīt atlīdzināt izmaksas par viņa apmācībām.

Ja profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumi uzskatāmi par tādiem, kas atbilstoši apstākļiem ir saistīti ar darbinieka veicamo darbu, taču šādai profesionālajai apmācībai vai kvalifikācijas paaugstināšanai (darbinieka konkurētspējas pilnveidošana) nav noteicoša nozīme nolīgta darba izpildē, darba devējs un darbinieks var slēgt atsevišķu vienošanos par darbinieka apmācību un ar to saistīto izdevumu atlīdzināšanu. Apskatīsim, kādos gadījumos vienošanās var tikt slēgta un kādi ierobežojumi attiecībā uz tās noslēgšanu ir piemērojami.

Vienošanos nedrīkst slēgt darbiniekam noteiktās pārbaudes laikā (atgādinu, ka Darba likums paredz iespēju, pieņemot darbinieku darbā, noteikt pārbaudes termiņu, kura maksimālais ilgums ir 3 mēneši). Vienošanos ir slēdzama rakstveidā, norādot:

- 1) vienošanās termiņu;
- 2) ar profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistīto darba devēja izdevumu maksimālo apmēru;
- 3) profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas detaļzētu aprakstu (veids, vieta, laiks utt.);
- 4) kārtību, kādā dzēšami ar profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu saistītie darba devēja izdevumi.

Lai darbinieka un darba devēja vienošanos par apmācībām varētu slēgt, jāizpildās šādiem kritērijiem:

- 1) darbinieks piekrīt piedalīties šādā profesionālajā apmācībā vai kvalifikācijas paaugstināšanā;
- 2) vienošanās termiņš nav ilgāks par diviem gadiem, skaitot no dienas, kad izdots izglītības dokuments, kas apliecina profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu;
- 3) vienošanās termiņš ir samērīgs ar profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas izdevumu apmēru;
- 4) naudas summa, kas darbiniekam

jāatlīdzina saskaņā ar šo vienošanos, nepārsniedz 70% no profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas izdevumu kopsummas;

5) atlīdzināmā naudas summa darba līguma uzteikuma gadījumā līdz vienošanās termiņa beigām tiek samazināta proporcionāli dienām, kuras darbinieks nostrādājis pēc tam, kad sācies vienošanās termiņš.

Lai no darbiniekiem netiktu pieprasītas nebūtiskas summas, Darba likumā ir noteikts arī summas sliekšnis, no kuras darba devējam ir tiesības vienošanos slēgt. Ja kopējie izdevumi par profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu gada laikā nepārsniedz valstī noteikto minimālo darba algu (2015. gadā – 360 eiro), darba devējam nav tiesību prasīt šādu izdevumu atlīdzināšanu. Ja profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas kopējie izdevumi gada laikā pārsniedz valstī noteikto minimālo darba algu, darba devējam ir tiesības prasīt, lai darbinieks atlīdzina darba devējam to izdevumu daļu, kas pārsniedz valstī noteikto minimālo darba algu.

Kādos gadījumos darba devējs var prasīt savu izdevumu atlīdzināšanu? Tas ir pieļaujams, ja darbinieks uzteic darba līgumu pirms vienošanās paredzētā termiņa beigām, izņemot likuma 100. panta piektajā daļā minēto gadījumu (atgādinu, ko nosaka šī Darba likuma norma – „Darbiniekam ir tiesības rakstveidā uzteikt darba līgumu, neievērojot šajā pantā noteikto uzteikuma termiņu, ja viņam ir svarīgs iemesls. Par šādu iemeslu atzīstams katrs tāds apstāklis, kas, pamatojoties uz tikumības un taisnprātības apsvērumiem, neļauj turpināt darba tiesiskās attiecības.”). Ja darbinieks uzteic darba līgumu laikā, kad, pamatojoties uz darba devēja un darbinieka noslēgto vienošanos, tiek īstenota profesionālā apmācība vai kvalifikācijas paaugstināšana, vai darbinieks pārtrauc profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu prettiesiskas rīcības dēļ, darba devējam ir tiesības prasīt, lai darbinieks atlīdzina visus faktiskos izdevumus par profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu, kurus darba devējs nevar atgūt no profesionālās apmācības vai kvalifikācijas paaugstināšanas pakalpojuma sniedzēja. Ja darba līgumu uzskata darba devējs, tad viņam nav tiesību prasīt darbiniekam izdevumu atlīdzināšanu par apmācībām.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

SLIMĪBAS NAUDAS APRĒĶINĀŠANA

Sogad izdarīti grozījumi likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu”, kas summētā darba laika darbiniekiem precizē slimības naudas aprēķināšanas kārtību. Apskatīšu gan likuma papildinājumus, gan atgādināšu, ko likums nosaka par slimības naudas aprēķināšanu.

Darba devējam ir pienākums izmaksāt slimības naudu par laika posmu, kurā darbiniekam ir darbnespējas lapa A. Likumā ir noteikts minimālais slimības naudas apmērs – ne mazāk kā 75% apmērā no vidējās izpeļņas par otro un trešo pārejošās darba nespējas dienu un ne mazāk kā 80% apmērā – par laiku no ceturtais darba nespējas dienas. Kā redzams no likumā noteiktā – pirmo darbnespējas dienu neapmaksā. Maksimālais termiņš, par kuru slimības naudu izmaksā, – 10 kalendārās dienas. Jāņem vērā, ka darba devējam ir tiesības noteikt arī lielāku slimības naudas apmēru – piemēram, apmaksāt 100% apmērā visas darbnespējas dienas. Mazāk par likumā noteikto gan nav atļauts (piemēram, darba devējs nedrīkst maksāt darbiniekam 50% no vidējās izpeļņas par katru darbnespējas dienu).

Darbnespējas lapu piešķir par kalendārajām dienām, bet darbiniekam darbnespējas dienu skaitā var būt tādas dienas, kad darbinieks strādātu, kā arī dienas, kas darbiniekam ir noteiktas kā brīvdienas. Slimības naudu aprēķina par darbnespējas dienām (stundām), kurās darba ņēmējam būtu bijis jāstrādā. Likumā „Par maternitātes un slimības apdrošināšanu” izdarītie grozījumi paskaidro, ka slimības nauda var tikt rēķināta ne tikai par dienām, bet arī par stundām. Aprēķins par stundām piemērots gadījumiem, kad darbinieks, kurš ir saslimis, strādā, piemēram, nepilnu darba laiku, maiņu darbu, darba samaksu saņem pēc stundas likmes nevis mēnešalgas.

Vidējās izpeļņas aprēķins tiek veikts saskaņā ar Darba likuma 75. panta normām. Vidējo izpeļņu rēķina par pēdējiem sešiem kalendāra mēnešiem no darba algas, piemaksām un prēmijām. Ja laika posmā, par kuru rēķina vidējo izpeļņu, darbiniekam ir izmaksāta atvaļinājuma nauda vai slimības nauda, šīs summas vidējās izpeļņas aprēķinā

PIEMĒRI SLIMĪBAS NAUDAS APRĒĶINAM

Darbiniekam A ir darbnespējas lapa A no 06.07.2015. līdz 13.07.2015. Darbinieks strādā normālu darba laiku, un viņam noteikta mēnešalga 500 eiro apmērā.

Darbiniekam B ir darbnespējas lapa A no 01.07.2015. līdz 09.07.2015. Darbinieks strādā nepilnu laiku 4 stundas dienā 4 dienas nedēļā – no pirmdienas līdz ceturtdienai. Darbiniekam noteikta stundas likme 3 eiro apmērā.

Vidējā izpeļņa tiek rēķināta no darba samaksas par laika posmu no janvāra līdz jūnijam:

Mēnesis	Nostrādātais laiks		Aprēķinātā darba samaksa, eiro	
	darbinieks A (dienas)	darbinieks B (stundas)	darbinieks A	darbinieks B
Janvāris	21	64	500	204
Februāris	20	64	500	192
Marts	22	72	500	216
Aprīlis	20	68	500	216
Maijs	19	60	500	192
Jūnijs	20	64	500	216
KOPĀ	122	392	3000	1236

Vidējā dienas izpeļņa darbiniekam A: $3000/122 = 24,59$

Vidējā stundas izpeļņa darbiniekam B: $1236/392 = 3,15$

Apmaksājamās darbnespējas dienas darbiniekam A							Apmaksājamās darbnespējas dienas darbiniekam B						
P	O	T	C	P	S	Sv	P	O	T	C	P	S	Sv
		1	2	3	4	5			1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12	6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31			27	28	29	30	31		

Kalendārā iezīmētas katram darbiniekam apmaksājamās darbnespējas dienas – t.i., dienas, kurās darbiniekam būtu jāstrādā.

Darbiniekam A apmaksājamās ir 6 dienas:

06.07. – neapmaksā (pirmā darbnespējas diena)

07.–08.07. – apmaksā 75% apmērā $24,59$ eiro/dienā x 2 dienas x $0,75 = 36,88$ eiro

09.–10.07. – apmaksā 80% apmērā $24,59$ eiro/dienā x 2 dienas x $0,80 = 39,34$ eiro

11.–12.07. – neapmaksā (darbiniekam šajās dienas nebūtu jāstrādā)

13.07. – apmaksā 80% apmērā $24,59$ eiro/dienā x $0,80 = 19,67$ eiro

Kopā darbiniekam A aprēķinātā slimības nauda:

$36,88 + 39,34 + 19,67 = 95,89$ eiro

Darbiniekam B apmaksājamās ir 6 dienas:

01.07. – neapmaksā (pirmā darbnespējas diena)

02.07. – apmaksā 75% apmērā $3,15$ eiro/stundā x 4 stundas x $0,75 = 9,45$

03.–05.07. – neapmaksā (darbiniekam šajās dienas nebūtu jāstrādā)

6.07.–09.07. – apmaksā 80% apmērā $3,15$ eiro/stundā x 4 stundas x 4 dienas x $0,80 = 40,32$

Kopā darbiniekam B aprēķinātā slimības nauda:

$9,45 + 40,32 = 49,77$ eiro

netiek ņemtas vērā. Slimības naudas aprēķināšanai ir nepieciešama dienas vai stundas vidējā izpeļņa. Dienas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto dienu skaitu. Ja darbiniekam ir noteikts summētais darba laiks, dienas vidējo izpeļņu aprēķina, stundas vidējo izpeļņu reizinot ar vidējo nostrādāto stundu skaitu darba

dienā, kuru aprēķina, pēdējo sešu mēnešu laikā nostrādāto stundu skaitu dalot ar kalendāra darba dienu skaitu (izņemot attaisnotu prombūtni) pēdējo sešu mēnešu laikā. Stundas vidējo izpeļņu aprēķina, pēdējo sešu kalendāra mēnešu darba samaksas kopsummu dalot ar šajā periodā nostrādāto stundu skaitu. ■

Linda Puriņa, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

DĀRZKOPIĒBA

Foto: Māris Narvils

Kartupeļu lauks ziedos

KARTUPEĻU AUDZĒŠANAS RISKI ŠOGAD

Kā jau zemniekiem katra sezona, šī kārtējo reizi ir pārsteigusi, radot savas īpatnības arī kartupeļu audzētājiem. Lai gan līdz kartupeļu bumbuļu masveida novākšanai ir vēl krietns mēnesis, tomēr jau uz daļu no sezonas vērtējot varam atskatīties.

Starta pozīcija – kartupeļu stādīšana – visiem ir viena, tomēr šogad mainīgo klimatisko apstākļu dēļ bija zemnieki, kuri kartupeļus iestādīja ierasti aprīļa otrajā pusē, taču lielākoties – tā beigās Zemgales un Kurzemes pusē, savukārt nokrišņi krietni traucēja šos darbus Vidzemē un Latgalē, stādīšanai ievēloties pat līdz maija otrajai dekādei. Šogad, kad pavasarīgs laiks ilga turpat vai trīs mēnešus – nesot vēsumu un turpinājumā arī nokrišņus, kuri nebija pietiekami, tas ļoti ievērojami apgrūtināja sadīgšanu. Šādos apstākļos salīdzinoši vislabāk jutās diedzētie kartupeļi, taču ar piebildi, ka tikai tie, kuri tika diedzēti gaismā, bet pie zemām gaisa temperatūrām, tā dodot īsus, druknus un dzīvotspējīgus asnus. Diemžēl šāds variants pa plecam ir retam kartupeļu audzētājam, jo prasa gan laiku, gan aprīkojumu. Lielākā daļa sadiedzēja, vienkārši izmantoja gaismu un siltumu. Šādi diedzēti kartupeļi, nonākuši augsnē, piedzīvoja aukstuma šoku, un aizritēja pat vairākas reizes ilgāks laiks, līdz tie spēja adaptēties un uzsākt dīgšanu. Visilgāk dīga tie kartupeļi, kas tieši no aukstas noliktavas vai pagraba nonāca uz lauka vagā. Tā tie tur „nosēdēja” vairāk nekā

mēnesi, līdz sākās dīgšana. Pats redzēju laukus, kas tika stādīti aprīļa beigās un sāka dīgt tikai jūnija otrajā pusē. Līdz ar to kartupeļu veģetācija iekavējās par 2–3 nedēļām. Un tie saimnieki, kuri paspēja iestādīt tikai maija vidū, bija vēl lielāki zaudētāji, jo lielākajā Latvijas teritorijas daļā turpinājās ne tikai vēsuma periods, bet pievienojās vēl sausums. Šādos apstākļos priekšrocības parādīja vāgu uzfrēzēšanas metode un vēlāk nezāļu apstrāde ar herbicīdiem, jo tobrīd augsnē vēl saglabājās mitrums, kas palīdzēja saturēt augsni uzfrēzētājā vagas profilā. Toties, ja tika izmantota nezāļu apkarošana, stādījumus rušīnot, vāgu virskārta vairāk tika pakļauta saputekļošanai, sevišķi vieglāka mehāniskā sastāva augsnēs, tā radot papildu riskus tālakai kartupeļu attīstībai.

Sadīgšana bija ilgs process

Šādos klimatiskajos apstākļos arī kartupeļu sadīgšana bija ilgs process. Tādējādi, ja parasti uz Jāņiem čaklākajiem kartupeļu audzētājiem agrākās šķirnes jau ziedēja, šogad tās bija tikai 15–20 cm garumā un „sauca” pēc papildu nokrišņiem. Lai arī tradicionāli Latvijā šajā laikā šķērsoja nokrišņu zona, tomēr tie nebija pietiekami, lai pilnībā nodrošinātu kartupeļu vajadzības, tāpēc attīstība joprojām notika palēnināti.

Kā tas ir ietekmējis kaitēkļu un slimību attīstību? Šajā ziņā šai sezonai arī ir savas īpatnības. Kartupeļu lapgrauža aktivitātes ļoti atšķīrās ne tikai reģionos, bet arī konkrētos laukos. Laukos, kuri ir tiešā tuvumā pagājušā gada platībām,

lapgrauzis jau parādījās jūnija otrajā nedēļā, kad kartupeļi bija tikai 12.–18. (divas līdz astoņas lapas uz galvenā stublāja) attīstības stadijā pēc BBCH skalas. Notika aktīva vaboļu darbība – oliņu dēšana un vairošanās. Tādos laukos bez aktīvas iejaukšanās nebija iespējams iztikt, un atkarībā no veiktajiem pasākumiem to darbība bija izbeigta apkarojot, vai tā turpinājās līdz pat šim brīdim. Citu kaitēkļu izplatība saimnieciskajās platībās ir praktiski nenozīmīga. Cita lieta, – sēklas lauki, kur laputu ierobežošana ir tehnoloģisks un sēklas kvalitātes nodrošināšanas jautājums.

Klimatiskie apstākļi veicinājuši slimību izplatību

Vislielākās korekcijas klimatiskie apstākļi ir veikuši tieši slimību izplatības ziņā. Šis nav pirmais gads, kad kartupeļos pirmā parādījās tieši kartupeļu sausplankumainība *Alternaria solani*. Lai arī tā netiek uzskatīta par kartupeļu slimību Nr. 1, tomēr, atstāta bez ievēribas, var nodarīt pietiekami lielu kaitējumu un radīt ražas zudumus. Kā var konstatēt šo slimību? Tā vienmēr attīstās uz kartupeļu lakstu vecākajām lapām. Plankumi vienmēr ir brūnganos dažādas intensitātes toņos. Vērtīgāk paskatoties plankumā, var redzēt arī nedaudz koncentrisku riņķu. Pats plankumus ne vienmēr būs apļveida formas, tas varbūt arī stūrainš, sākties no lapas malas, no galvenās lapas galotnes. Audi ap plankumu pamazām nodzeltē, un ar laiku lapa atmirst.

► 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: Māris Narvils

Kartupeļu sausplankumainība

◀ 6. lpp.

Kādas ir vēl šīs slimības īpatnības? Tā sekmīgi spēj attīstīties no +10 līdz +35 °C gaisa temperatūras amplitūdā, kas ir gana plašs diapazons, lai sagādātu problēmas, jo sevišķi, nepietiekama nokrišņu daudzuma gadījumā, kā tas bija līdz jūlija vidum. Pēc savas attīstības bioloģijas sausplankumainība un lakstu puve ir slimības antagoni, kas savā starpā nesadzīvo, – attīstīsies viena vai otra. Ļoti atšķirīga ir šīs slimības izplatība dažādās šķirnēs. Redzēju šķirnes ‘Laura’ stādījumus, kuros tās izplatība bija vairāk nekā 80%, sākot no viena plankuma uz auga līdz vairāk nekā padsmītos plankumiem. Tajā pašā laikā bija šķirnes, kurām tās praktiski nebija, piemēram, šķirne ‘Verdi’. Tas tikai kārtējo reizi pierāda, ka stādījumu augu aizsardzība ir rūpīgi jāplāno katram saimniekam individuāli, un vispārējai informācijai var būt tikai ieteikuma raksturs.

Par fungicīdu lietošanu ieteicams konsultēties

Tādējādi šosezon, izmantojot fungicīdus, nācās sākt ar tiem sistēmas fungicīdiem, kas nodrošina aizsardzību pret abām kartupeļu slimībām – sausplankumainību un lakstu puvi. Tā kā strauji augošiem kartupeļu lakstiem bija vajadzīga sistēmiska aizsardzība, pirmajos smidzinājumos varēja izmantot tikai *Ridomils Gold MC 68 WG 2,5 kg/ha* vai *Gloria 2,0 kg/ka*. Lai arī piedāvājumā kartupeļiem fungicīdu klāsts ir kļuvis gana

Foto: Māris Narvils

Kartupeļu lakstu puves stublāja forma

plašs, konkrētam gadījumam nemaz iespēju nav tik daudz. Latvijā tikai uz sausplankumainību ir reģistrēts viens fungicīds *Signum 0,25 kg/ha*. Tā kā šis fungicīds nav no lētākajiem, tad par tā izmantošanas nepieciešamību noteikti būtu jākonsultējas ar speciālistiem. Agrākajos kartupeļu stādījumos šīs slimības apkarošana šogad bija jāsāk jau pirms Jāņiem, kad līdz lakstu sakļaušanās brīdim vēl bija vairākas nedēļas. Šīs slimības attīstībai labvēlīgi apstākļi saglabājās līdz pat jūlija vidum, kad pakāpeniski, bet būtiski, nokrišņu daudzums sāka palielināties. Tā kā ilgtermiņā mēs nekad nevaram paredzēt notikumu attīstību, bija jāturpina lietot fungicīdi, kas ir efektīvi pret abām slimībām.

Bez ievērošanas nevar atstāt kartupeļu lakstu puves *Phytophthora infestans* stublāju formu. Tā ir kā priekšvēstnesis slimības lapu formai, parādot, ka tepat vien jau tā ir. Uz stublāja parādās garenī plankumi, kas ātri saplūst. Stublāji burtiski melnē. Krāsa garenajiem plankumiem var variēt no tumši pelēkas, brūnas, līdz melnai. Visbiežāk stublāja inficētajā posmā audi sabrūk, laksts vienkārši tajā daļā nokrīt, radot tālākas inficēšanās risku. Mitrus apstākļos uz tā parādīsies micēlijs. Kādēļ tieši stublāju forma spēja parādīties? Tādēļ, ka laika posmā, kad attīstījās sausplankumainība, lapas nožuva pietiekami strauji, lai lakstu puve neattīstītos, bet uz stublāja mitrums saglabājas gana ilgi, tādēļ tur bija paaugstināta riska vieta slimības attīstībai.

Foto: Māris Narvils

Bakteriālā melnkāja

Puves apkarošanas fungicīdu laiks būs augusts

Lai arī šīs formas apkarošanai izmantojamie fungicīdi ir tie paši, kas lapu formai, tā ir sarežģītāk apkarojama, jo vairāk atkarīga no smidzinātāja kvalitātes, izmantotajām sprauslām un braukšanas ātruma. Šo lakstu puves formu tādā šķirnē kā ‘Verdi’ atradu jau jūnija beigās. Atkal varu teikt, ka atšķirība starp šķirnēm un izmantoto sēklas materiāla kvalitāti ir milzīga. Pagaidām izskatās, ka specifisko lakstu puves apkarošanai izmantojamo fungicīdu laiks būs augusts. Līdz tam tikai lakstu puves apkarošanai domāto fungicīdu izmantošana būtu kļūda apkarošanas stratēģijā.

Visbeidzot, šī gada īpatnība ir arī tā, ka salīdzinoši daudz izplatās kartupeļu bakteriālā melnkāja vai slapjā puve – *Erwinia spp.*, ko ierosina dažas citas baktēriju sugas. Sakņu kakla un stublāja pamata audi melnē, iegrimst un pūst, izdalās arī nepatīkama, saldēna smaka. Lakstiem lapas ieritinās uz iekšu, pamazām nodzeltē un nokalst. Savukārt stublāji pie pamatnes bieži nopūst vai mazākas infekcijas gadījumā – nolūz. Bumbuļos infekcija nonāk caur stublāja stiprinājuma vietu – mēlītes veidā veidojas nomelnējuši audi, tiem strauji mainās krāsa no gaišas uz sārtu, vēlāk sarkanbrūnu un visbeidzot – melnu. Tālākajā attīstības gaitā attīstās bumbuļu slapjā puve, un no attiecīgā cera zaudējumi ir praktiski 100%. ■

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas speciālists dārzkopībā

LOPKOPĪBA

JĒRI JĀBARO AR GARŠĪGU, SVAIGU UN KVALITATĪVU BARĪBU

Foto: Dainis Arbidāns

„Mikaitu” saimnieki – Aija, Melisa, Rasa un Jānis

Limbažu novada Kaijciema zemnieku saimniecībā „Mikaitas”, kas nodarbojas ar aitkopību, jūlijā notika fermu dienas seminārs par graudu barības nozīmi kvalitatīvu zīdējēru izaudzēšanā ganību periodā.

Pasākums tika organizēts LLKC Zālēdāju projekta ietvaros. Fermu dienu „Mikaitās” apmeklēja plašs interesentu skaits: aitu audzētāji, lopkopības speciālisti, lopkopības konsultanti, zinātnieki no Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) un potenciālie aitu audzētāji, kuri vēlas uzsākt biznesu aitkopībā. Priecē, ka daži pagājušā gada fermu dienu dalībnieki neformālās sarunās apstiprināja, ka Zālēdāju projekta fermu dienās iegūtās zināšanas bijušas kā stimuls paštrinātai aitu saimniecības izveidei. „Mikaitās” ikvienam dalībniekam bija iespēja iegūt informāciju par aitkopības aktuāliem jautājumiem aitu ganāmpulku veselības profilaksē, kvalitatīvu jēru iegūša-

nā, saglabāšanā, aitu un jēru ēdināšanā, kā arī ganību un rupjās lopbarības kvalitātes nodrošināšanā.

Situācija Latvijas aitkopībā

LLKC Lopkopības kompetenču centrs informēja par situāciju aitkopības nozarē Latvijā. Aitu skaits Latvijā pēdējo desmit gadu laikā ir pieaudzis no 36 200 līdz 92 544 aitām uz 2015. gada 1. janvāri. Aitu mātes no kopējā aitu skaita ir aptuveni 37%, – ja 2005. gadā Latvijā bija 11 200 aitu mātes, tad šāgada 1. janvārī to bija 34 977. Aitu ganāmpulku skaitam tendence palielināties nav tik liela, patlaban mūsu valstī ir ap 4500 aitu ganāmpulku, tomēr ir vērojama tendence esošajās saimniecībās palielināt dzīvnieku skaitu. Tāpēc aitu audzētājiem ir nepieciešama jauna pieredze, prasmes un zināšanas. Šogad jāsecina, ka ar aitkopību sāk nodarboties ar lauksaimniecību iepriekš nesaistīti cilvēki, kuriem nepieciešams sniegt pamata zināšanas aitkopības nozarē. Mūsdie-

nu sabiedrībā aizvien vairāk patērētāju Latvijā audzētu jēru gaļu izvēlas kā kvalitatīvu, veselīgu un ekoloģisku produktu. Vairāk nekā 100 saimniecību (uz 1.07.2014.) iekļāvušās bioloģiskās lauksaimniecības sistēmā. Lai uzsāktu darboties aitkopībā, nepieciešamas salīdzinoši mazākas investīcijas ēkām un tehnoloģijām nekā piena lopkopības vai gaļas liellopu sektorā. Latvijā mērķtiecīgi attīstītu ciltsdarbu aitkopībā veicina LLU Lauksaimniecības fakultātes profesore Daina Kairiņa, kura ar uzkrātajām zināšanām un pieredzi šajā jomā ir spējusi organizēt aitkopjus mērķtiecīgai aitu genofonda izveidei, kas ļāvis saglabāt Latvijas tumšgalves aitu šķirni. Ir saimniecības, kas piedāvā tirgū vaislas dzīvniekus. Nozares attīstības stratēģija galvenokārt tiek veidota Latvijas Aitu audzētāju asociācijā (LAAA).

Nozares attīstības temps ir atkarīgs no valsts un Eiropas Savienības atbalsta.

► 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8. lpp.

„Mikaitas” Zālēdāju projektā jau otro gadu

LLKC Zālēdāju projekta ietvaros aitkopības demonstrējumi „Mikaitās” norit jau otro gadu, tādēļ pasākuma dalībnieki tika iepazīstināti ar demonstrējumu saimniecības ekonomiskajiem rādītājiem 2014. gadā.

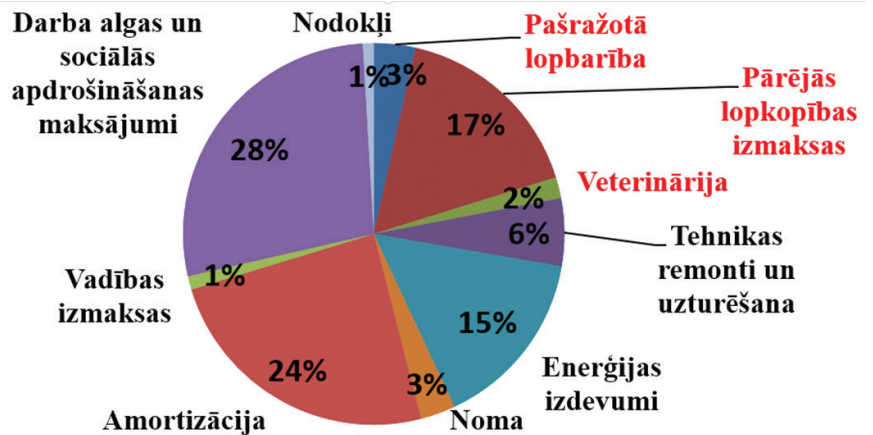
Izmaksu struktūrā viena gaļas kilograma ražošanai lielākās izmaksas veidoja darba algas un sociālās apdrošināšanas maksājumi, un, tā kā saimniecībā ir veiktas investīcijas ražošanas ēku būvniecībā un tehnikas iegādē, tādām saimniecībām ir ievērojamas amortizācijas izmaksas, kas ilustratīvi apskatāmas 1. attēlā.

Lai saražotu 1 kg jēra gaļas, tās pašizmaksa šajā demonstrējumu saimniecībā 2014. gadā bija 4,36 eiro. Savukārt aitu mātes uzturēšanas izmaksas bija 294 eiro. Pasākuma dalībnieki ar interesi iedziļinājās saimniecības ekonomiskajos aprēķinos, un cerams, ka arī citus aitkopības nozarē strādājošos šādi pašizmaksas aprēķini vedinās tos veikt savās saimniecībās.

SIA „Mikaitas” saimniece **Aija Šneidere**, praktizējoša veterinārārste ar specializāciju aitkopībā, pastāstīja, ka saimniecība sāka veidot 2004. gadā, no 2005. gada tā strādā ar bioloģiskās saimniekošanas metodēm. Vaislas materiāls iegādāts Somijā un Dānijā. Saimniekošanas pamatā dzīvniekiem izvirzīti šādi kritēriji: aitu mātēm – atnešanās vieglums, mātes īpašības, jēriem – dzīvotspēja. Patlaban saimniecība apsaimnieko ap 300 ha lauksaimniecībā izmantojamās zemes, vairāk nekā 180 ha ir ierīkoti kultivētie zālāji, kuru botāniskais sastāvs ir daudzveidīgs: baltais āboliņš, sarkanais āboliņš, viengadīgā, daudzgadīgā un hibrīdā airene. Saimniecībai ir piešķirts šķirnes dzīvnieku audzētāju saimniecības statuss.

Izmaksu struktūra viena gaļas kilograma saražošanai SIA „Mikaitas”, 2014. gads

1.attēls

Lielākoties saimniecībā audzē Latvijas tumšgalves, kā arī *Oxforddavn* šķirnes dzīvniekus. Saimniecībā patlaban ir ap 450 aitu mātēm, kopā – vairāk nekā 1000 aitu. Aitas ir izvietotas četrās mītņēs, jaunākā un modernākā novietne uzcelta 2013. gadā. Visvairāk iepriekšējos gados investēts zālajos, lai ganības padarītu ražīgākas. Investējot zālajos, saimniecībā iegūst ganību zelmeni ar augstu proteīna un enerģijas saturu, kas aitu mātēm ilgstoši ļauj saglabāt pienīgumu, tādēļ jēriņiem ir labi dzīvmasas pieaugumi visu ganību sezonu. Saimnieku ģimenē aug divas meitas, kuras aktīvi piepalīdz darbā ar jēriem un aitiņām. Aija uzsvēra, ka ar prieku nodrošina prakses vietas LLU studentiem un labprāt dalās savā pieredzē un zināšanās ar citiem aitkopības nozarē iesaistītajiem interesentiem un kolēģiem.

SIA „Mikaitas” saimnieks **Jānis Miķelsons** iepazīstināja ar aitu sarguņu darbību ganībās. Tie nodrošina ganāmpulka aizsardzību pret vilkiem un kļaiņojošiem suņiem, un citiem nelūgtiem ciemiņiem. Ganību suņi dzīvo kopā ar aitu ganāmpulku ganībās un nevienam nepiederošam neļauj tuvo-

ties ganāmpulkam. Jānis uzsvēra, ka tā ir vērtīga investīcija, jo ar šādiem palīgiem aitu ganāmpulkus var ganīt ļoti attālos mežu nostūros, jo dzīvnieki tiek pasargāti no plēsējiem. Tā kā dalībniekiem bija liela interese par saimniecībā esošajiem teķiem, Aija klātesošos iepazīstināja ar pamatnosacījumiem, izvēloties teķi aitu ganāmpulkam. Lai varētu iegūt paredzēto jēru skaitu no aitu mātēm, ieteicama ir teķa pārbaude pirms lecināšanas. Jāpievērš uzmanība teķu sakodienam, sēkliniekiem un to izmēram, svaram, solim, slimībām un „smaidu” pie aitām jeb flēmēšanu. Ja ganāmpulkā iegādājas teķi, tad 90 dienas to tura karantīnā, pēc iegādes vanna kājas, attārpo, pārbauda attārpošanas rezultātus laboratorijā, nosaka kondīciju – optimāli 3,5 no 5 punktiem. Pirms lecināšanas teķi sāk piebarot, kontrolē ķermeņa kondīciju, kura nedrīkst būt lielāka par 4 punktiem no 5 iespējamajiem. Novēro teķa uzvedību un interesi par aitām. Teķis, kurš neaplec sava ganāmpulka aitu mātes, var radīt ganāmpulkam lielus ekonomiskos zaudējumus.

▶ 10. lpp.

Foto: Danis Arbidāns

◀ 9. lpp.

Demonstrējuma norise un aktualitāte

LLKC lopkopības speciālists **Ilmārs Gruduls** iepazīstināja ar demonstrējuma „Graudu barības nozīme kvalitatīvu zīdējēru izaudzēšanā ganību periodā” aktualitāti, norisi un rezultātiem. Viens no mērķiem bija noskaidrot, vai zīdāmo jēru piebarošana ar papildbarību ganību periodā ir ekonomiski pamatota, jo īpaši, ņemot vērā, ka saimniecība saimnieko ar bioloģiskām metodēm.

Demonstrējuma ilgums bija vidēji 112 dienas. Aitas ar jēriem atradās ganībās, demonstrējuma grupā jēriem bija pieejams placinātu zirņauzu maisījums, abām demonstrējuma jēru grupām – ganību zāle un aitu mātes piens, siens, lopbarības sāls, minerālbarība un melase. Demonstrējuma grupā iekļautie jēri minētājā periodā patērēja 143 kg placinātu zirņauzu maisījumu. Izēdinātās papildbarības cena – 95,00 eiro/t, izēdinātās papildbarības izmaksas demonstrējuma grupas jēriem nobarošanas periodā – 13,59 eiro. Vidēji patērētās papildbarības daudzums dienā uz vienu jēru demonstrējuma laikā – 22 gramu. Vidējās patērētās papildbarības izmaksas uz vienu jēru demonstrējuma laikā – 2,1 eiro centi. Vidējās patērētās papildbarības izmaksas uz vienu kg

Demonstrējuma rezultāti

	Augšanas un attīstības rādītāji		
	Vidēji	Kontroles grupa	Demonstrējuma grupa
Demonstrējuma ilgums, dienās	111,9	111,5	112,2
Kopējais dzīvmasas pieaugums, kg	27,7	27,1	28,2
Aitinām		26,4	26,4
Teķīšiem		27,9	30,4
Kopējais dzīvmasas pieaugums, gramus	264	243	251
Aitinām		239	234
Teķīšiem		248	273

dzīvmasas pieauguma demonstrējuma laikā – 0,075 eiro centi. Demonstrējuma grupas dzīvnieki uzrādīja labākus dzīvmasas rādītājus par kontroles grupas dzīvniekiem – par 1,06 kg. Vidējais diennakts pieaugums demonstrējuma grupas dzīvniekiem ir lielāks nekā kontroles grupas dzīvniekiem par 8 g. Tā kā tika izbarots maisījums, kas bija ar zemu proteīna līmeni, nepieciešami papildu apņēmumi, vai ir sasniegta ekonomiskā efektivitāte, zīdējēru piebarošanai izmantojot zirņauzu maisījumu ar zemu kopproteīna līmeni.

Profesore **Daina Kairiņa** norādīja, ka pareiza jēru piebarošana veicina labāku muskulatūras veidošanos, un līdz ar to – kvalitatīvākas gaļas ieguvu. Faktoru, ka demonstrējuma laikā aitu mātes, kas ganībās bija kopā ar zīdējēriem, ievērojami pieņēmas svarā, norāda par barības vielu nepietiekamību pēcatnešanās periodā.

Aitas spēj izmantot daudzveidīgu rupjo lopbarību

Profesors **Aleksandrs Adamovičs** uzsvēra, ka aitu vērtīgā īpašība ir to spēja izmantot ļoti daudzveidīgu rupjo lopbarību. No 800 augu sugām, kas sastopamas dabiskās ganībās, aitas izmanto vairāk nekā 500, liellopi – ap 150, zirgi – 9. Aitām jānodrošina laba ēdināšana visu gadu un jāizvairās no straujas barības maiņas. Nedrīkst izēdināt bojātu vai pelējušu barību un dzirdināt no stāvošiem dīķiem vai grāvjiem. Vienmēr jābūt brīvi pieejamām ar mikroelementiem bagātām sāls briketēm. Aitas ir ganāmpulka dzīvnieki. Tām ir ļoti spēcīgi izteikts bara instinkts ar ganāmpulkam raksturīgu dzīvnieku hierarhiju. Ja kaut viena aita nošķiras no ganāmpulka, tā dara visu, lai piebiedrotos pārējām aitām barā.

▶ 11. lpp.

Tradicionālais fermu dienu dalībnieku foto

Foto: Dainis Arbidāns

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Ja aita, kādu apstākļu spiesta, nodalās no ganāmpulka, var paredzēt, ka tā ir slima vai guvusi savainojumu. Tāpēc nepieciešams noķert un izmeklēt katru aitu, kura uzvedas ne tā kā parējās. Izolējiet viņu, nodrošiniet labāko barošanu! Nepieciešams periodiski izmeklēt visas aitas un novērtēt tās. Profesors akcentēja, ka aitu ganīšanai visur, kur vien iespējams, jāizmanto dabisko zālāju platības, veicot to virspusējo uzlabošanu un mēslojot. Bieži dabisko zālāju zelmenis pēc botāniskā sastāva ir bagātāks nekā sētājās ganībās. To izmanto tad, ja vecajā zelmenī ir saglabājies daudz vērtīgu zālaugu. Tas ir zālāju produktivitātes paaugstināšanas veids ar ekonomiski izdevīgākiem paņēmieniem. Tādus zālājus var uzlabot: pareizi mēslojot un kopjot, piesējot vērtīgās zāļu sugas.

Sēklu piesēja zālajos

Sēklu piesēja ir efektīva velēnu podzolētās, velēnu glejotās un kūdras augsnes, kuras ir pietiekami (bet ne pārmērīgi) mitras. Piesējai velēnā izmanto galvenokārt tauriņziežus. Sēklu piesējas norma ir: sarkanajam āboliņam 3–5 kg uz hektāru, lucernai – 8 kg uz hektāru. Hibrīdu lucernu vislabāk piesēt maisījumā ar sarkano āboliņu. Kopējā izsējas norma ir 6 kg uz hektāru, un sugu attiecība 4:1. No stiebrzālēm piesējai var izmantot tikai ātraudzīgās sugas (ganību airene, kamolzāle, augstā dižauza, niedru un pļavas auzenes). Veicot piesēju, izmanto speciālas sējmašīnas. Ar mazākām sekmēm var izmantot graudaugu sējmašīnu modifikācijas ar diskveida lemešiem vai speciāli šīm vajadzībām pievienotiem kultivatora kaltveida zariem. Lai zāļu sēklu piesēja velēnā būtu efektīva, ir jāierobežo vecā zelmeņa intensīva augšana. Tas nepieciešams konkurences samazināšanai starp vecajiem zālaugiem un sēklu dīgšiem par barības vielām un ūdeni. Svarīgi nodrošināt labvēlīgus attīstības apstākļus dīgšiem 1,5–2 mēnešus pēc piesējas. Pļavās pēc piesējas zelmeni divas reizes nogana un rudens

Foto: Dainis Arbidāns

Ilmārs Gruduls (LLKC) praktiski māca noņemt skābbarības paraugus no ruļļa

sākumā nopļauj. Vecā zelmeņa augšanas intensitāti pļavās var ierobežot, apstrādājot to ar atbilstošu herbicīdu nelielām devām, kurus izvēlas atkarībā no zelmeņa botāniskā sastāva, apmēram 10–15 dienas pirms sēklu piesējas. Sēklu piesēja vecā velēnā ir energotaupīga zālāju ražības un zāles kvalitātes paaugstināšanas tehnoloģija, kas ievērojami samazina biomasas produkcijas pašizmaksu.

Pasākuma praktiskajā daļā profesors Aleksandrs Adamovičs saimniecības ganībās komentēja stiebrzāļu un proteīnaugu attiecības un ganību kopšanas nozīmi to izmantošanā. Ilmārs Gruduls demonstrēja, kā pareizi no skābbarības ruļļa paņemt paraugu, lai pēc laboratorijā veiktās ķīmiskās analīzes varētu objektīvi spriest par skābbarības kvalitātes rādītājiem. Aija Šneidere demonstrēja, kā novērtēt teķu kvalitāti, aitu un jēru veselību.

Galvenās atziņas

- Lai iegūtu labu ģenētisko vaislas materiālu vai kvalitatīvu jēra gaļu, dzīvniekiem jānodrošina atbilstoši kopšanas, turēšanas un ēdināšanas apstākļi. Par to ir atbildīgs dzīvnieku īpašnieks, kuram ir jābūt zināšanām aitkopības nozarē.

- Saimniecībā „Mikaitas” ierīkotas kvalitatīvas ganības, kurās saimnieki no aprīļa līdz jūlijam sekoja līdzī zelmeņa ķīmiskajam sastāvam. Proteīna līmenis šajā periodā zelmenī bija 19–21% robežās, kas liecina par labu kvalitāti.

- Lai veiktu zīdējēru piebarošanu, barības līdzeklim, ko paredz izbarot, ir jābūt garšīgam, svaigam un kvalitatīvam, ar proteīna līmeni ne mazāku par 17%. Jēru piebarošanas stacija kopējam ir jāapmeklē un jāuzpilda vismaz reizi dienā.

- Saimniecība iegādājusies aitu ganu sargsuņus, tādā veidā aizsargājot savus dzīvniekus no plēsēju uzbrukumiem.

- Uzmanība tiek veltīta teķu veselībai un tam, lai teķis varētu kvalitatīvi apaugļot aitu mātes, lai tās būtu auglīgas un varētu iegūt veselīgus jērus.

- SIA „Mikaitas” saimnieki ne tikai paši nemitīgi papildina zināšanas nozarē un ievieš gūto pieredzi, bet labprāt gatavi dalīties ar citiem interesentiem savā pieredzē.

- Uzsākot darboties aitkopībā, pareizi jāizvēlas piemērotākā aitu šķirne konkrētajai saimniecībai. Lai to izdarītu, jāvadās pēc saimniekošanai izvirzītajiem mērķiem.

- Lai aitu ganāmpulks pēc ziemošanas perioda varētu parādīt labus rezultātus (aitu pienīgums, auglība, jēru dzīvības pieaugums), jānodrošina kvalitatīva rupjās lopbarības bāze pietiekamā daudzumā.

- Lai sekmīgi un ekonomiski strādātu aitkopības nozarē, svarīgi rūpēties par kvalitatīvu rupjās lopbarības bāzi.

- Saimniecībā ir veiktas investīcijas, modernizēti ražošanas procesi. Saimniecība ir vizuāli pievilcīga. Tāds darba stils piesaista jauno paaudzi un rada interesi par nozari un darbu lopkopības saimniecībā. ■

Anita Siliņa, LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja

**BRISELES
GAITEŅOS**

EIROPĀ PROGNOZĒ MAZĀKU RAŽU KĀ PĒRN

Neskatoties uz to, ka ES kviešu platības šogad salīdzinājumā ar pērnā gadu ir pieaugušas, pavasarī piedzīvotā sausuma dēļ Rietumeiropas un Dienvideiropas valstīs tiek prognozēta mazāka kopražā.

Graudaugu ražas prognozes izvērtētas COPA-COGECA darba grupā „Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saima” pārstāvis Aigars Šutka. Eiropas Komisija prognozē, ka graudaugu, pākšaugu un eļļas kultūru bruto kopražā ES šogad varot sasniegt 346,2 miljonus tonnu. Tas gan ir par 5,7% mazāk, nekā tika novākts pagājušajā gadā, tomēr par 13,9% pārsniedz pēdējo piecu gadu vidējo rādītāju.

Darba grupā secināts, ka kopējais rapša platību samazinājums gandrīz par 5% tiek vērtēts kā būtisks, jo tik liels rapšu platību samazinājums ir vērojams pirmo reizi. Lielākajās rapšu audzētājās valstīs – Francijā, Vācijā un Lielbritānijā prognozē gan platību samazinājumu, gan arī būtisku ražības kritumu, kas saistīts ar ļoti sarežģītajiem sējas apstākļiem pagājušā gada rudenī. Savukārt pākšaugu platībām sakarā ar zaļināšanas prasībām ir vērojama tendence pieaugt.

Pasaules graudu tirgus

Vērtējot tirgus tendences, darba grupā sniegta informācija, ka ar šī gada 1. jūliju Krievija ieviesusi jaunās eksporta nodevas graudiem (apmēram 50 RUB/t). Pēc Vācijas ekspertu domām, tas būtiski neietekmēs kviešu eksporta apjomus. Pēc Vācijas graudu tirgus ekspertu domām, Ukrainā graudu ražošanas apjomi pieaugs un pakāpeniski pieaugs arī eksporta apjomi. ES graudu eksporta apjomi pieauguši līdz 45,7 milj. tonnu, tai skaitā mīkstie kvieši 32,1 milj. tonnu, kas ir par apmēram 10 milj. tonnu vairāk nekā iepriekšējā gadā.

EK prognozē, ka dažos svarīgos Eiropas graudu noieta tirgos, piemēram, Irānā, graudu importa pieprasījums 2015./2016. gada graudu sezonā, iespējams, samazināsies. ▶ 13. lpp.

COPA – COGECA darba grupas prognozes 2015. gada graudaugu, eļļas augu un proteīnaugu ražām kopā ES valstīs

patība (1.000 ha)		EU-28			
ražība (100 kg/ha)					
kopražā (1.000 t)		2015	2014	% izmaiņas	1.000 t
Mīkstie kvieši	patība	24 272,8	24 184,3	0,4%	88,5
	ražība	56,5	61,1	-7,5%	
	kopražā	137 111,1	147 685,3	-7,2%	-10 574,2
Cietie kvieši	patība	2 526,6	2 454,8	2,9%	71,8
	ražība	28,9	29,5	-2,0%	
	kopražā	7 292,6	7 230,4	0,9%	62,2
Mieži	patība	11 767,8	11 771,4	0,0%	-3,6
	ražība	45,4	48,4	-6,0%	
	kopražā	53 476,0	56 930,4	-6,1%	-3 454,4
Kukurūza	patība	9 224,9	9 587,8	-3,8%	-362,9
	ražība	71,6	77,0	-7,0%	
	kopražā	66 011,0	73 799,6	-10,6%	-7 788,6
Rudzi	patība	2 266,4	2 122,0	6,8%	144,4
	ražība	39,7	43,5	-8,7%	
	kopražā	9 005,6	9 237,9	-2,5%	-232,3
Auzas	patība	2 439,2	2 507,6	-2,7%	-68,4
	ražība	29,1	30,7	-5,2%	
	kopražā	7 100,6	7 698,0	-7,8%	-597,4
Tritikale	patība	2 732,1	2 829,9	-3,5%	-97,8
	ražība	42,1	45,7	-8,0%	
	kopražā	11 496,9	12 940,7	-11,2%	-1 443,8
Sorga	patība	199,7	189,9	5,2%	9,8
	ražība	46,0	49,4	-6,9%	
	kopražā	918,3	938,2	-2,1%	-19,9
Citi	patība	1 352,0	1 267,2	6,7%	84,8
	ražība	30,8	32,3	-4,7%	
	kopražā	4 160,2	4 089,7	1,7%	70,5

patība (1.000 ha)		EU-28		Izmaiņas 2015/2014	
ražība (100 kg/ha)					
kopražā (1.000 t)		2015	2014	%	1.000 t
Rapsis	patība	6 422,8	6 727,3	-4,5%	-304,5
	ražība	33,1	35,3		
	kopražā	21 228,1	23 750,8	-10,6%	-2 522,7
Saulespuķes	patība	4 292,9	4 315,0	-0,5%	-22,1
	ražība	19,5	20,9		
	kopražā	8 371,2	9 002,8	-7,0%	-631,6
Soja	patība	707,7	569,1	24,4%	138,6
	ražība	28,2	31,3		
	kopražā	1 995,8	1 779,0	12,2%	216,8
Citi	patība	51,4	50,1	2,7%	1,3
	ražība	10,8	10,8		
	kopražā	55,7	54,1	2,9%	1,6
Zirņi	patība	507,8	480,4	5,7%	27,4
	ražība	25,1	25,8		
	kopražā	1 275,3	1 239,8	2,9%	35,5
Pupas	patība	377,0	331,2	13,8%	45,8
	ražība	30,4	29,9		
	kopražā	1 145,3	991,4	15,5%	153,9
Lupīna	patība	87,0	84,9	2,5%	2,1
	ražība	14,9	15,2		
	kopražā	130,0	129,4	0,5%	0,6

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rūgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LATVIJAS PIENSAIMNIEKI PRASA PALĪDZĪBU EIROPAS KOMISIJAI

Latvijas lauksaimnieku nevalstiskās organizācijas vēstulē, kas adresēta ES Lauksaimniecības komisāram Filam Hoganam, vērš viņa uzmanību uz dramatisko situāciju Latvijas piena nozarē un aicina piešķirt ārkārtas finansiālu palīdzību piensaimniekiem, kā arī uzsākt ātrāku ES atbalsta maksājumu izmaksu.

Vēstulē norādīts, ka piens un piena produkti ir viena no galvenajām produktu grupām, kas tika eksportēti uz Krievijas Federāciju. Eksports (t.sk. reeksports no kaimiņvalstīm) uz Krieviju no Latvijas pārsniedza 60% no kopējā piena produktu eksporta uz trešajām valstīm.

Pēc Krievijas Federācijas 2014. gada 7. augustā ieviestā piena produktu importa aizlieguma no ES piena pārstrādes uzņēmumi būtiski samazinājuši piena iepirkuma cenu. Situāciju vēl vairāk pasliktina Krievijas importa

embargo no 2014. augusta pagarinājums. Līdz šim EK sniegtais atbalsts Latvijas piensaimniekiem tikai daļēji kompensējis zaudējumus.

Eiropā vidējā iepirkuma cena par piena kg ir 30,5 eiro centi, bet Latvijā tā ir par 29,5% zemāka. Vienlaicīgi ražošanas resursu iegādes izmaksas ir tādas pašas kā pārējās ES dalībvalstīs.

Pēc provizoriskiem aprēķiniem, vidējā piena iepirkuma cena jūlijā Latvijā bija 0,211642 eiro/kg, kamēr jūnija cena – 0,21325 eiro/kg. Salīdzinot 2014. un 2015. gada jūnija piena iepirkuma cenas, samazinājums ir 26–27%.

Vēstulē minēts: „Uzsveram, ka Latvijas piensaimnieku situācija ir daudz smagāka nekā vidēji ES, kur piena ražotāju cena ir samazinājusies tikai par aptuveni 15% salīdzinājumā ar 2014. gada jūliju, kamēr Latvijas ražotājiem piena cena samazinājusies par 28%. Latvijā zemnieku saimniecības attīstību sāka 2004. gadā, kad mūsu valsts

pievienojās Eiropas Savienības valstīm. Latvijas lauksaimnieki veic investīcijas saimniecībās, lai attīstītu ražošanu un izpildītu vides, dzīvnieku labturības, sanitārās u. c. prasības. Rezultātā Latvijas saimniecības ir salīdzinoši „jaunas”, un tām nav bijis laiks veidot uzkrājumus un sagatavot lielas finansiālas rezerves krīžu pārvarēšanai. Saistībā ar mazajām piena iepirkuma cenām piena saimniecības atrodas riska zonā, un ir apdraudēta tālākā Eiropas fondu līdzekļu apgūšana, jo bankas atsakās dot kredītu riska zonas saimniecībām. Daudzās saimniecībās par 30% ir kritušies saimniecību ieņēmumi no produkcijas realizācijas, bet izmaksas nav samazinājušās. Līdz ar to saimniecības, kas kredītu atmaksai ir plānojušas 15–20% no neto apgrozījuma novirzīt kredītsaistību segšanai, šobrīd nav spējīgas segt ilgtermiņa kredītsaistības.”

Lauksaimnieki, kuriem ir kredīti modernizācijai, reāli lūdz bankām kredītu pamatsummu atlikšanu. Latvijā kredītu modernizācijai izsniedz tikai komercbankas, un ražošanas ēku būvniecībai tie ir tikai vidēji uz 7 gadiem ar iespēju pārkreditēties līdz 15 gadiem, kas ir ļoti īss periods lielām modernizācijas investīcijām.

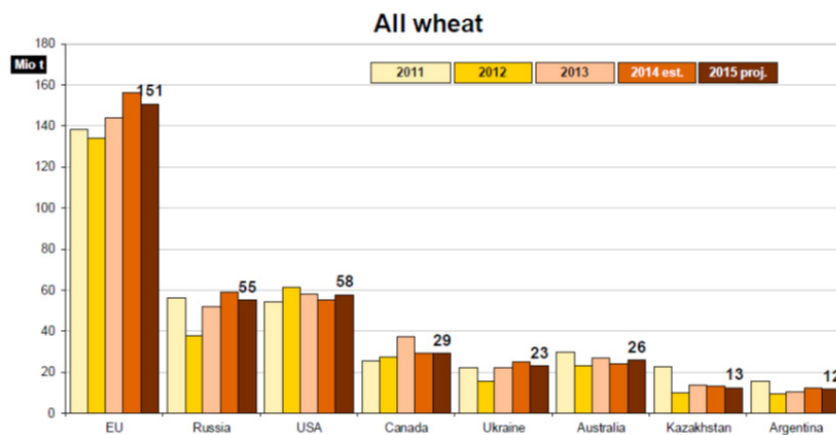
Problēmas Latvijas piensaimniecībā (praktiski tām 9875 lauku saimniecībām, kas ražo un realizē pienu) nav radušās šo saimniecību vainas, bet ES realizētās kopējās sankciju politikas dēļ.

Lauksaimnieku organizācijas aicina Eiropas Komisiju bez kavēšanās pieņemt lēmumu par papildu ārkārtas finanšu palīdzību Latvijas piena ražotājiem saskaņā ar KTO ES regulas Nr. 1308/2014 219. pantu, kā arī izskatīt iespēju ES tiešmaksājumus un atbalsta maksājumus 2015. gadā izmaksāt agrāk, lai lauksaimnieki varētu sagatavot visu nepieciešamo lopbarību pirms ziemošanas perioda.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, mēs secinām, ka Latvijā situācija piena nozarē tuvojas kritiskajam punktam finansiālo sarežģītību dēļ piena lopkopjiem. Steidzami ir nepieciešams veikt pasākumus situācijas uzlabošanai. **M**

Pēc COPA-COGECA ekspertu atskaitēm un Eiropas Komisijas un ziņu aģentūras LETA informācijas sagatavoja **Iveta Tomsons**

12. lpp. Kviešu kopražas prognozes 2015

copa * **cogeca**

European farmers

European agri-cooperatives

COPA-COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA-COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

LAUKU ATTĪSTĪBA

Daina Elksne

DARBS SĀKTS AR DOMU PAR PELNOŠU BIZNESU

Konkursa „Laukiem būt!” pagājušā gada finālā dalītu pirmo, otro vietu vienā no piecām kategorijām, kā arī pirmo akciju sabiedrības „Latfood” speciālbalvu ieguva Daina Elksne no Jaunpiebalgas novada Zosēnu pagasta ar ideju „Veselīgu produktu ražotnes izveide”, gatavojot veselīgus našķus pēc svaigēšanas metodes.

Jaunā uzņēmēja atzīst, ka jauniešiem organizētās mācības devušas iespēju gūt zināšanas un pārlicību par savas ieceres īstenošanu, bet saņemtās naudas balvas praktiski palīdzējušas attīstīt uzņēmējdarbību. Piedalīties mācībās un konkursā Dainu iedrošinājusi Maija Ķīķere, kura pati iecienījusi Dainas produktus un ieteikusi viņai apmeklēt LLKC rīkotos seminārus Priekules. „Man bija vēlēšanās papildināt savas zināšanas par biznesa plāna izveidošanu, tāpēc labprāt devos uz mācībām. Vēlāk ar konsultantes Eviņas Atvares palīdzību kopā arī tikām līdz finālām,” stāsta Daina Elksne.

Daina studējusi starptautisko mārketingu Dānijā, strādājusi Anglijā – Oksfordas universitātes reģistratūrā, bet 2012. gadā atgriezies Latvijā,

un pirms diviem gadiem pārcēlusies no Rīgas uz laukiem. Tieši ārzemēs radusies ideja par pašreizējo nodarbi – veselīgu našķu ražošanu. Viņa atceras: „Strādājot Anglijā, sāku pievērsties savas veselības sakopšanai, sākot svaigēšanu. Paveicās, ka dzelzceļa stacijā netālu no universitātes atradās svaigu augļu un kokteiļu stands, kurā arī pārdeva veselīgus našķus svaigēdājiem. Turp devos katru dienu pusdienot. Iepazinot ar īpašniekiem – man patika tas, ko viņi dara, kā strādā ar klientiem un rada īpašu atmosfēru savā tirdzniecības vietā. Tad kopā ar šiem cilvēkiem piedalījāties svaigēšanas kursos Londonā, bija iespēja baudīt svaigēdāju maltītes restorānā „Saf”, kur sapratu, cik tas var būt garšīgi, un iedvesmojos no apkārtesošajiem cilvēkiem.”

Ideja pašai radīt šādus produktus materializējās, nokļūstot laukos. „Te jau citādi nevar – kaut kas jādara, jāstrādā, un tā radās doma par sava biznesa izveidi. Bija arī mudinājums no citiem cilvēkiem. Pamazām sāku, un pagājušā gada septembrī reģistrējos mājražotāja statusā,” skaidro Daina.

Pirmais produkts bijis „Pikantie kraukšķi” no burkāniem un saulespuķu sēkliņām ar garšaugu piedevām,

kas piemēroti kā uzskoda vai izmantojami kā maizīte kopā ar tomāta vai gurķa šķēli. Tad tapuši šokolādes un griķu musli ar žāvētām rozīnēm un dzērvenēm, pievienojot medu – var baudīt tāpat, vai arī apliet ar pienu. Tiek ražotas divu veidu enerģijas bumbas – kakao un dateļu. Populāri ir arī divu veidu burkānu čipsi – ar kaņepju proteīnu un akai ogu pulveri. Pašas iecienītākie ir kalē čipsi, kurus izgatavo no īpašas šķirnes lapu kāpostiem. Produkti tiek žāvēti saudzīgā temperatūrā, lai saglabātos to uzturvērtība, un visi tiek iepakoti ar zīmola „Meija” marķējumu.

Izejvielas tiek sagādātas, sadarbojoties ar bioloģiskajiem garšvielu veikaliniem, daudz kas tiek izaudzēts arī pašu dārzā, pārējais pagaidām tiek pirktis veikalos, bet tuvākajā laikā paredzēts bioloģiskos produktus iegādāties kādā vairumtirdzniecības bāzē.

„Pagaidām ražošanas apjomi nav lieli, jo uzmanību šim darbam daļu ar meitiņas audzināšanu. Taču tagad viņa jau nedaudz paaugusies, un tieši pēdējo mēnešu laikā varu atvēlēt laiku sadarbības partneru un noieta tirgus meklējumiem,” ar prieku piebilst uzņēmēja.

Daina ar meitiņu Mētru kādā no tirdziņiem

◀ 15. lpp.

„Šobrīd produkcijas ražošana ir tikai neliels papildu ienākums mūsu ģimenei, bet ejam uz to, lai tas kļūtu par pelnošu biznesu.” Un tur neapšaubāmi palīdzējušas konkursā iegūtās naudas balvas. Pirmkārt, iegādāta lielāka partija ar iepakojumu un etiķetēm, nopirkts otrs žāvētājs un jaudīgāks virtuves kombains, kā arī izejvielas.

Lielu atbalstu sniedz ģimene un tuvinieki, lai darbi raitāk ritētu uz priekšu. Par to Daina ir ļoti pateicīga un priecājas, ka mātes pienākumus var apvienot ar darbu. „Pēc meitiņas ienākšanas mūsu dzīvē daudz kas ir mainījies, arī mana uztvere par dzīvi kopumā. Viņa jau ir mani iedvesmojusi jaunām idejām darba jomā, tāpēc domāju, ka šīs abas jomas viena otru gan papildina, gan izaicina,” stāsta jaunā uzņēmēja.

„Mēs ar vīru zinājām, ka dzīvosim laukos, un nenožēlojam šo izvēli,” ne-

liekuļojot atzīst Daina, kura tagad ar ģimeni dzīvo „Vecķīšu” mājās, kas atrodas apmēram divu kilometru attālumā no Melbāržu ciema Zosēnu pagastā. „Gribu, lai mana meitiņa Mētra uzaug veselīgā vidē, svaigā gaisā. Uz Rīgu patīk aizbraukt ciemos, izbaudīt centra burvību, bet savu dzīvi galvaspilsētā vairs nevaru iedomāties.”

Bet jauniešiem, kuri vēl domā, vai piedalīties konkursā „Laukiem būt!” vai sākt savu uzņēmējdarbību, pagājušā gada laureāte iesaka: „Ja kādam ir doma sākt savu uzņēmējdarbību, tad noteikti ir vērts piedalīties jauniešu mācībās un arī konkursā. Tā ir iespēja ne tikai ieklausīties speciālistu padomos, bet arī komunicēt ar cilvēkiem, kas kaut ko jau paveikuši šajā jomā. Konkurss ir ļoti labs atspēriena punkts, lai sāktu nelielu biznesu vai attīstītu esošo. Svarīgākais ir tas, ka

Naškiem izvēlēts arī glīts un ērts iepakojums

šis pasākums dod iespēju redzēt, ka cilvēki apkārt rosās un kaut ko dara, un tas dod stimulu pašam ko darīt.”

LLKC Lauku attīstības nodaļa un reģionālo nodaļu lauku attīstības konsultanti jau piekto gadu rīko mācības jauniešiem – interaktīvo programmu „Tu vari vairāk!”, kuras aktīvākie dalībnieki piedalās konkursa finālā „Laukiem būt!”, aizstāvot savas idejas uzņēmējdarbības attīstībā.

Dace Millere, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot „Lauku Lapu” un „Zivju Lapu”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Lauku Lapa

SAGATAVOTA

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018
tālr.: 63050220

Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto

